

Tästä julkaisusta löydät tietoa seuraavista aiheista

- ❖ Mitä kaltoinkohtelulla ja riskioloilla tarkoitetaan
- ❖ Minkälaiset asiat voivat lisätä riskiä lapsen kaltoinkohtelulle
- ❖ Minkälaiset asiat voivat viitata lapsen kaltoinkohteluun
- ❖ Minkälaisia seurauksia lapsen kaltoinkohtelulla voi olla
- ❖ Minkälaiset asiat voivat suojata lasta kaltoinkohtelulta
- ❖ Millaisia asioita on hyvä pohtia, jos lapsen hyvinvointi mietityttää

Mihin julkaisu on tarkoitettu?

Tästä Hotus-hoitosuositukseen® perustuvasta Hotus-kansalaissuosituksesta® löydät tutkittua tietoa siitä, mitä perheessä tapahtuvalla lapsen kaltoinkohtelulla tarkoitetaan, kaltoinkohtelulle altistavista riskioloista sekä lapsen kaltoinkohtelun seurauksista. Lisäksi tästä materiaalista löydät tietoa siitä, kuinka voit pohtia omia keinojasi ennaltaehkäistä lapsen kaltoinkohtelua tai tukea läheisiäsi.

Muita julkaisuja aiheesta löydät hakemalla internetistä esimerkiksi näillä tiedoilla

- ❖ Lastentalo (Terveyskylä.fi)
- ❖ Lapsiperheet (mielenterveystalo.fi)
- ❖ Mannerheimin lastensuojeluliitto (mll.fi)
- ❖ Lastensuojelun keskusliitto
- ❖ Ensi- ja turvakotien liitto
- ❖ Digitaalinen perhekeskus (omaperhe.fi)
- ❖ Barnahus: fyysisen väkivallan tunnistaminen

Mitä kaltoinkohtelulla ja riskioloilla tarkoitetaan?

Lapsen kaltoinkohtelu on vanhemman tai lapsesta huolta pitävän aikuisen alle 18-vuotiaaseen nuoreen tai lapseen kohdistamaa **tahatonta tai tahallista toimintaa, johon kuuluu**

- fyysinen väkivalta (*kuten kovakourainen tarttuminen, retuuttaminen tai tukistaminen*)
- henkinen väkivalta (*kuten lapsen vähättely, pelottelu tai hänelle huutaminen*)
- huolenpidon (*kuten puhtaudesta huolehtiminen, riittävä ravinto tai riittävä uni*) laiminlyönti
- vanhempien välisen väkivallan näkeminen tai väkivaltaisessa ilmapiirissä eläminen.

Kaltoinkohtelun riskiolot tarkoittavat **olosuhteita tai tilanteita**, joissa perheessä olevien riskitekijöiden vuoksi lapsen **kaltoinkohtelun mahdollisuus kasvaa**.

Minkälaiset asiat voivat lisätä riskiä lapsen kaltoinkohtelulle?

Lapsen kaltoinkohtelulle voivat altistaa erilaiset asiat, kuten

- vanhemman omat mielenterveyden ongelmat
- vanhemman oman lapsuusajan vaikeat kokemukset
- vanhemman päihteidenkäyttö.

Myös lapsen omat **haastavat elämänvaiheet, erityistarpeet tai kehitysvamma**, voivat altistaa lapsen kaltoinkohtelulle.

- Tällaisia voivat olla esimerkiksi autismi, ADHD tai käyttäytymisen haasteet.
- Vauvan runsas itkuisuus.

Perheiden haasteelliset elämäntilanteet voivat kasvattaa riskiä lapsen kaltoinkohtelulle.

Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi

- perheen kokemus eriarvoisuudesta tai hankaluudet arkeen liittyvien erilaisten käytäntöjen ja kasvatustapojen yhteensovittamisessa
- perheen aikuisten työttömyys tai taloudelliset ongelmat
- perheessä esiintyvä väkivalta tai parisuhteen ongelmat.

Perheiden riskiolot eivät suoraan tarkoita, että lasta kaltoinkohdellaan. Riskiolojen tunnistaminen voi myös olla vaikeaa, sillä perheet ovat aina yksilöllisiä ja perheiden tilanteet moniulotteisia.

Minkälaiset asiat voivat viitata lapsen kaltoinkohteluun?

- ❖ Kaltoinkohtelun merkkejä voivat olla esimerkiksi
  - erilaiset **ruhjeet, mustelmat ja hampaiden hoitamattomuus**
  - lapsen puutteellinen kielellinen kehitys
  - normaalien ikätasoisten toimintojen vähentyminen
  - lapsen käytöshäiriöt tai haastava käytös.

Minkälaisia seurauksia lapsen kaltoinkohtelulla voi olla?

- ❖ Kaltoinkohtelu on **vahingollista** lapsen terveydelle ja hyvinvoinnille, ja se voi
  - vaikuttaa haitallisesti lapsen kasvuun ja kehitykseen
  - aiheuttaa haittaa lapsen aivojen kehitykseen ja toimintaan
  - saada aikaan sekä lyhyt- että pitkäkestoisia seurauksia.
- ❖ Kaltoinkohtelua kokenut lapsi voi todennäköisemmin joutua myös toistamiseen kaltoinkohtelun uhriksi ja kokea eri kaltoinkohtelun muotoja.

Minkälaiset asiat voivat suojata lasta kaltoinkohtelulta?

- ❖ Lapsen **kannustavat ja läheiset suhteet** perheenjäseniin.
- ❖ Lapsen ja nuoren **omat tiedot siitä, mikä on kaltoinkohtelua** ja mistä apua on mahdollista saada.
- ❖ Vanhemman taidot ja tiedot **turvalliseen kasvattamiseen** sekä mahdollisuudet saada tukea.
- ❖ Vanhemman oma **hyvinvointi ja tasapaino elämässä**.
- ❖ Perheen **kannustava ja turvallinen ilmapiiri, tukiverkosto** ja **kodin säännöt**.

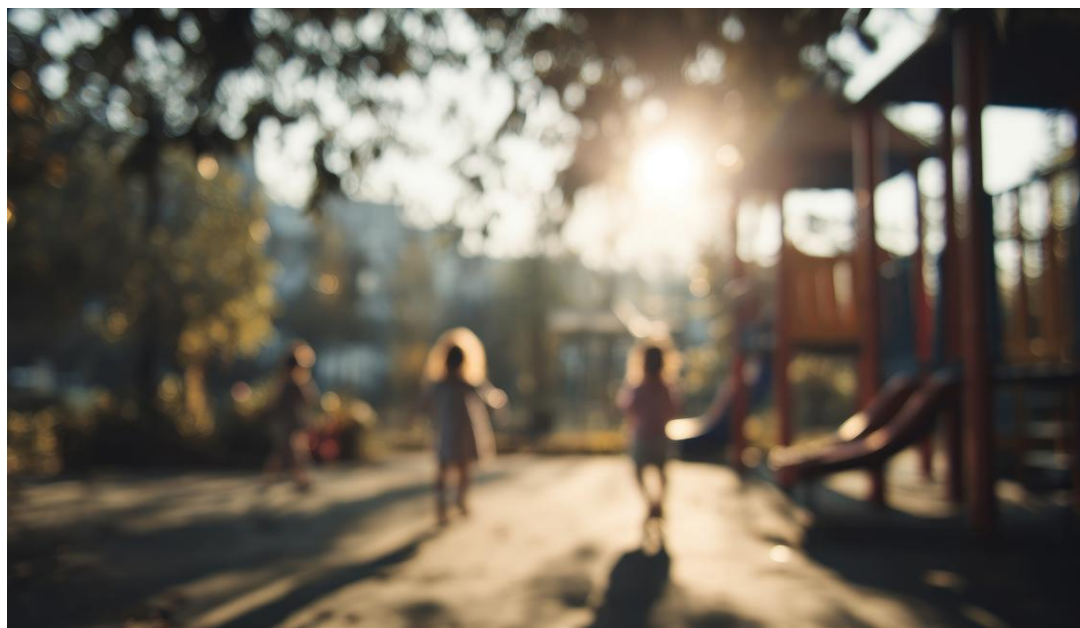
Oletko koskaan ollut huolissasi lapsen hyvinvoinnista?

- ❖ Minkälaiset asiat saivat sinut huolestumaan?
- ❖ Minkälaisia vaihtoehtoja tilanteeseen puuttumiseen liittyi?

Tunnistatko omassa lähipiirissäsi sinua huolestuttavia asioita?

- ❖ Miten voisit keskustella asiasta läheisesi kanssa?
  - Mieti etukäteen, millä sanoilla voisit ottaa puheeksi oman huolesi lapsen hyvinvoinnista.
- ❖ Mikä olisi sinulle luontevin tapa olla tukena tai auttaa läheistäsi?
  - Läheisten tarjoama tuki voi vähentää kaltoinkohtelun riskiä perheessä ja antaa perheelle voimavaroja arjessa selviytymiseen.

On hyvä muistaa, että **jokainen voi lastensuojelulain mukaan tehdä lastensuojeluilmoituksen**, jos hänellä herää huoli lapsesta tai epäilystä kaltoinkohtelusta. Viranomaisilla ja ammattilaisilla on tähän velvollisuus. Voit lukea lisää ilmoituksen tekemisestä hyvinvointialueesi verkkosivuilta.

Onko elämässäsi tällä hetkellä paljon huolia tai muita kuormitustekijöitä (kuten sairauksia tai stressiä)?

Miten voisit huolehtia omasta jaksamisestasi?

- Tukevatko omat elämäntapasi hyvinvointiasi (esim. säännöllinen liikunta)?
- Onko sinulla keinoja hallita stressiä?

Minkälainen tunneilmapiiri kotonasi on?

- Voivatko kotinne aikuisten väliset suhteet vaikuttaa heikentävästi lapsen hyvinvointiin?

Minkälainen tukiverkosto sinulla on ympärilläsi?

- Ketkä muodostavat tukiverkostosi (esim. perhe, läheiset, ystävät)?
- Koetko saavasi riittävästi tukea arjessasi?

Minkälaisia muistoja sinulla on omasta lapsuudestasi?

- Jos lapsuudenkokemuksesi ovat mieltä painavia, koetko tarpeelliseksi keskustella niistä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen kanssa?

*Muista, että **voit pyytää tukea** arkeesi, huoliisi tai mieltä painavien lapsuudenkokemustesi käsittelyyn sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilta.*

Mihin kansalaissuositus perustuu?

Löydät hoitosuosituksen ja julkaisutiedot Hotuksen kotisivuilta:

<https://hotus.fi/hoitosuositukset>

Hotus. 2022. Hotus-hoitosuositus®: Perheessä tapahtuvan lapsen kaltoinkohtelun riskiolojen tunnistaminen. Työryhmä: Paavilainen E, Rantanen H, Flinck A, Lettoniemi J & Siiki M. Hoitotyön tutkimussäätiö.

Kansalaissuosituksen kuvat: Shutterstock, Hotuksen lisenssi

Mikä on Hotus-hoitosuositus®?

Hotus-hoitosuositus® on asiantuntijoiden laatima, kansallinen näyttöön perustuva suositus terveydenhuollon ammattihenkilöille sosiaali- ja terveydenhuollon käytännöistä ja toimintatavoista. Se perustuu järjestelmällisellä tietokantahauulla kerättyihin tutkimuksiin. Hotus-hoitosuositus® laaditaan tiukkaa protokollaa noudattaen ja tutkimuksille tehdään aina laadunarviointi, jolla varmistetaan hoitosuosituksen pohjana olevien tulosten luotettavuus.

Löydät kansalaissuosituksen pohjana olevan hoitosuosituksen, sen perustana olevat näytönastekatsaukset (A—D, jossa A kuvaa vahvinta tutkimusnäyttöä) sekä tietoa laadintaprosessista Hotuksen kotisivuilta osoitteesta <https://hotus.fi/hoitosuositukset/>.